

John Hersey

Hiroshima

„Orice om care știe să citească ar trebui
să parcurgă această carte.”
Saturday Review of Literature

CÂND A CĂZUT BOMBA

6 august 1945

Domnișoara TOSHINKI SASAKI, funcționară în departamentul resurse umane al Fabricii de Cositor East Asia, tocmai întorsese capul ca să se adreseze fetei de la biroul vecin.

Medicul MASAKAZU FUJII tocmai se așezase ca să citească ziarul pe veranda spitalului său privat.

Doamna HATSUYO NAKAMURA, văduva unui croitor, privea un vecin prin fereastra de la bucătărie.

Părintele WILHELM KLEINSORGE, pastor german, era întins pe un pat din clădirea Misiunii și citea o revistă iezuită.

Tânărul chirurg TERUFUMI SASAKI mergea pe coridorul unui spital cu o probă de sânge pentru o analiză Wasserman.

Reverendul KIYOSHI TANIMOTO, pastor al Bisericii Metodiste Hiroshima, se pregătea să descarce o cotigă cu haine la reședința unui bogătaș din suburbii.

O SUTĂ DE MII DE OAMENI AU FOST UCIȘI DE EXPLOZIA BOMBEI ATOMICE. ACEȘTIA ȘASE S-AU NUMĂRAT PRINTRE SUPRAVIEȚUITORI. JOHN HERSEY VĂ SPUNE POVEȘTILE LOR, IAR ÎN ACEASTĂ EDIȚIE ADĂUGITĂ A REVENIT PENTRU A-I CĂUTA DUPĂ PATRUZECI DE ANI... CA SĂ VĂ SPUNĂ DESTINELE LOR.

Redactor: *Ioana Bârzeanu*

Tehnoredactor: *Mariana Radu*

Copertă: *Alexandra Comșa*

Foto copertă: *www.shutterstock.com*

Titlul original: ***HIROSHIMA***

Copyright 1946, © 1985 by John Hersey

This translation published by arrangement with Alfred A. Knopf, an imprint of the Knopf Doubleday Group, a division of Random House, Inc.

© 2015 Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
editurii METEOR PUBLISHING

Contact:

Tel./Fax: 021.222.83.80

E-mail: editura@meteorpress.ro

Distribuție la:

Tel./Fax: 021.222.83.80

E-mail: carte@meteorpress.ro

www.meteorpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HERSEY, JOHN

Hiroshima / John Hersey ; trad.: Mihai Dan Pavelescu. –

București : Meteor Publishing, 2015

ISBN 978-606-8653-06-8

I. Pavelescu, Mihai Dan (trad.)

94(73+520+100)"1939/1945"

355.489(73+520)"1939/1945"

623.451.746.083.2(73+520 Hiroșima)

răni; de asemenea, se ocupa de probleme de medicină generală (și, ocazional, de boli venerice). Prin intermediul prietenilor din forțele de ocupație, putea să facă rost de penicilină. Trata în jur de optzeci de pacienți pe zi.

Avea cinci copii mari, care, în conformitate cu tradiția japoneză, au urmat cariera tatălui. Primul și ultimul său născut fuseseră fete, Myeko și Chieko, și ambele s-au măritat cu medici. Fiul cel mai mare, Masatoshi, a moștenit clinica și clientela din Kaitaichi; al doilea fiu, Keiji, n-a urmat facultatea de medicină, dar a devenit tehnician radiolog; iar mezinul Shigeyuki era medic în spitalul universitar Nihon din Tokio. Keiji locuia cu părinții lui, într-o casă pe care doctorul Fujii o construisese lângă clinica din Hiroshima.

* * *

DOCTORUL FUJII n-a suferit de niciunul dintre efectele supradozei de radiații și a considerat în mod evident că cea mai bună terapie pentru orice afecțiune psihologică pe care i-ar fi putut-o produce ororile exploziei atomice era urmarea principiului freudian al plăcerii. Ba chiar a recomandat acelor hibakusha care prezentau simptome ale bolii de iradiere să se trateze cu doze regulate de alcool. El gusta din plin viața. Manifesta compasiune față de pacienți, dar nu era partizanul muncii neobosite. Și-a instalat în casă un ring de dans. A cumpărat o masă de biliard. Îi plăcea fotografia și și-a înjghebat o cameră obscură pentru dezvoltare. Juca mah-jongg. Îi plăcea să aibă oaspeți străini. Înainte de culcare, infirmierele îl masau și, uneori, îi făceau injecții terapeutice.

A început să joace golf și și-a amenajat în propria lui grădină un parcurs cu groapă cu nisip și plasă de siguranță. În 1955, a plătit taxa de o sută cincizeci de mii de yeni (pe atunci, peste patru sute de dolari) pentru a se înscrie în exclusivistul

Hiroshima Country Club. N-a jucat foarte mult golf, dar, spre marea satisfacție a copiilor lui, a păstrat calitatea de membru valabilă pentru toată familia. După treizeci de ani, taxa de înscriere avea să fie de cincisprezece milioane de yeni (șaizeci de mii de dolari).

A cedat până la urmă maniei japoneze pentru baseball. La început, jucătorii din Hiroshima au fost numiți, în engleză, „Carps” („Crapii”), până când doctorul Fujii a atras atenția publicului că pluralul pentru peștii respectivi, și pentru jucătorii respectivi, nu avea terminația „s” finală. Asista frecvent la meciuri pe noul stadion uriaș, nu departe de Cupola Bombei Atomice – ruinele Expoziției de Promovare Industrială Hiroshima, pe care orașul le păstrase ca unic memorial al exploziei bombei atomice. În primele sale sezoane, echipa „Carp” a avut rezultate jalnice, totuși s-a bucurat de spectatori fanatici, cumva asemănători cu cei ai echipelor Brooklyn Dodgers și New York Mets în anii lor slabi. Doctorul Fujii ținea însă, în mod destul de ostentativ, cu echipa „Swallows” din Tokio, și purta la rever insigna cu însemnele ei.

În strădania de a renaște ca un oraș nou-nouț după explozia bombei atomice, Hiroshima a sfârșit prin a avea unul dintre cele mai tipătoare cartiere de divertisment din Japonia: o zonă unde, seara și noaptea, reclame uriașe de neon multicolor clipeau, atrăgând clienții potențiali ai barurilor, caselor pentru gheșe, cafenelelor, sălilor de dans și bordelurilor autorizate. Într-o seară, doctorul Fujii, care începuse să capete reputația de *puraboy* („playboy”), l-a scos în oraș pe fiul său Shigeyuki, în vârstă de douăzeci de ani, care sosise acasă în vacanță de la munca obositoare din facultatea de medicină din Tokio, pentru a-l iniția ca bărbat. Au intrat într-o clădire cu o sală de dans uriașă, cu fete înșiruite de-a lungul unui perete. Lui Shigeyuki îi tremurau picioarele și i-a mărturisit tatălui său că nu știa ce

să facă. Doctorul Fujii a cumpărat un bilet, a ales o fată foarte frumoasă și i-a spus lui Shigeyuki să-i facă o plecăciune, s-o invite și să execute pașii pe care-l învățase pe ringul de dans de acasă. I-a spus fetei să fie blândă cu fiul lui și s-a îndepărtat.

* * *

ÎN 1956, doctorul Fujii a avut o aventură. Cu un an în urmă, când plecaseră în Statele Unite pentru chirurgie plastică, așa-zisele Fecioare din Hiroshima fuseseră însoțite de doi chirurghi din oraș. Respectivii nu au putut sta mai mult de un an, și doctorul Fujii a fost selectat pentru a-l înlocui pe unul dintre ei. A plecat în februarie și, vreme de zece luni, a jucat rolul unui tată apropiat și grijuliu pentru douăzeci și cinci de fiice handicapate, în New York și împrejurimile sale. A asistat la operațiile lor din Spitalul Mount Sinai și a jucat rolul de translator între medicii americani și fete, ajutându-le să înțeleagă ce li se întâmpla. A fost încântat să poată vorbi în germană cu soțiile evreice ale unor medici, iar la o recepție guvernatorul statului New York l-a complimentat pentru engleza pe care o vorbea.

Fetele, care fuseseră găzduite de familii americane care vorbeau puțin sau deloc japoneza, erau adesea singure, iar doctorul Fujii a născocit modalități pentru a le înveseli și a le menține moralul ridicat. A fost plin de voie bună și grijuliu. A organizat ieșiri în localuri cu specific japonez, luând de fiecare dată câte două-trei fete. La numai trei zile după ce o Fecioară din Hiroshima, Michiko Yamaoka, suferise o operație majoră, un medic american și soția sa au organizat o petrecere în cinstea japonezilor. Fața lui Michiko era bandajată și mâinile pansate și prinse de corp. Doctorul Fujii nu voia însă ca ea să rateze petrecerea, așa încât a vorbit cu unul dintre medicii americani să aranjeze ca fata să fie transportată

într-o limuzină decapotabilă roșie, în urma unei escorte de poliție cu sirenă. Pe drum, el a cerut să oprească la un magazin, de unde i-a cumpărat lui Michiko un căluț de jucărie în valoare de zece cenți; după aceea, l-a rugat pe polițist să fotografieze înmânarea cadoului.

Uneori, ieșea singur în oraș ca să se distreze. Colegul lui de cameră la hotel era celălalt medic japonez, Takahashi, care nu era consumator de alcool și avea somnul foarte ușor. Doctorul Fujii sosea în toiul nopții, răsturna obiecte, făcea zgomot, se prăbușea în pat și adormea buștean într-o simfonie de sforăituri. Se simțea minunat.

* * *

DUPĂ NOUĂ ANI, mai era însă doctorul Fujii la fel de vesel, optimist și nepăsător în privința viitorului? Soțul fiicei sale Chieko nu credea asta. Ginerelui i s-a părut că întrezărea la el semne de încăpățănare și rigiditate, ca și predispoziție spre melancolie. Pentru ca doctorul Fujii să muncească mai puțin, al treilea lui fiu, Shigeyuki, a renunțat la postul din Tokio și a venit să-i fie asistent, mutându-se într-o casă construită de tatăl lui pe un teren aflat la un cvartal de clinică. Un nor negru pe cerul vieții doctorului Fujii era o neînțelegere ivită în clubul Leii Hiroshimei, pe care-l prezida. Disputa fusese declanșată de întrebarea dacă clubul ar fi trebuit să încerce, prin politica sa de acceptare de noi membri, să devină o organizație exclusivistă, a înaltei societăți, așa cum erau unele asociații de medici japonezi, ori să rămână în esență o organizație de servicii, deschisă tuturor. Doctorul Fujii, care susținea a doua variantă, a demisionat dezamăgit din funcția de președinte când i s-a părut că putea fi învins.

Relația cu soția lui trecea printr-o perioadă dificilă. După călătoria în America, el își dorise o casă așa cum avea un medic

din Mount Sinai, iar acum, spre marea nemulțumire a soției, a proiectat și construit, lângă casa din lemn în care locuia Shigeyuki, o structură din beton cu două etaje, numai pentru sine. La parter erau livingul și bucătăria în stil american; la primul etaj se afla biroul lui, cu pereții acoperiți de cărți legate, care, a descoperit ulterior Shigeyuki, erau pur și simplu volume de copii meticuloase făcute de tatăl său în facultatea de medicină după notițele de curs ale unui coleg mai inteligent decât el, Iwamoto; la etajul al doilea se găsea un dormitor în stil japonez, cu suprafața de opt rogojini, și o sală de baie în stil american.

Spre sfârșitul anului 1963, doctorul Fujii a grăbit finisarea casei, pentru a fi gata să primească un cuplu de americani care găzduiseră Fecioare din Hiroshima și veneau acum în vizită după 1 ianuarie. Doctorul Fujii dorea să doarmă acolo pentru câteva nopți, ca să testeze locuința. Soția s-a opus acestei urgentări a lucrărilor, dar el, încăpățânat, s-a mutat la sfârșitul lunii decembrie.

* * *

REVELIONUL ANULUI 1963. Doctorul Fujii stătea comod pe rogojina tatami a livingului lui Shigeyuki, cu picioarele într-un *kotatsu*, sistemul electric japonez de încălzire a picioarelor, amplasat într-o adâncitură din podea. Mai erau prezenți Shigeyuki și soția lui, și altă pereche, însă nu și soția doctorului Fujii. Deciseseră să bea ceva și să vizioneze o emisiune TV anuală, specifică revelionului, numită „Ko-haku Uta-Gassen”, o întrecere între echipa roșie (femei) și echipa albă (bărbați), alcătuite din cântăreți populari care fuseseră aleși în urma unui sondaj printre telespectatori; din juriu făceau parte actrițe celebre, autori, jucători de golf și baseball. Emisiunea ținea

între orele 21:00 și 23:45, după care urmau să bată clopotele pentru Anul Nou. Pe la ora 23, Shigeyuki a observat că tatăl său, care nu băuse prea mult, moțăia și i-a sugerat să se ducă la culcare. Peste câteva minute, înainte de terminarea emisiunii, doctorul s-a dus să se culce; de data aceasta, fără ritualurile unei infirmiere, care, în majoritatea serilor, îi masa picioarele și-l învelea. După un timp, ușor îngrijorat în privința lui, Shigeyuki a ieșit afară și s-a dus la fațada dinspre râu a noii case, unde a văzut lumină în fereastra dormitorului. S-a gândit că totul era în regulă.

Familia plănuise să se reunească a doua zi dimineată la ora 11, pentru câteva păhărele și tradiționalul mic dejun de 1 ianuarie, alcătuit din supă *ozoni* și prăjituri de orez *mochi*. Chieko și soțul ei, ca și alți musafiri, au sosit și au început să bea. La ora 11:30, doctorul Fujii nu apăruse, și Shigeyuki și-a trimis fiul de șapte ani, Masatsugu, să-l strige la fereastră. Deoarece n-a primit niciun răspuns, băiatul a încercat ușa de la intrare. Era încuiată. El a împrumutat o scară de la locuința unui vecin, s-a urcat în vârful ei, de unde a strigat din nou, tot fără să i se răspundă. Când le-a spus părinților săi, aceștia s-au alarmat, s-au dus imediat la casa nouă, au spart o fereastră de lângă ușa încuiată, ca s-o poată deschide, și, simțind miros de gaze, s-au grăbit la etaj. Acolo l-au găsit pe doctorul Fujii fără cunoștință, având lângă pernă un încălzitor cu gaze, căruia i se stinsese flacăra. În mod straniu, în cameră funcționa și un ventilator; curentul de aer produs de acesta îl ținuse probabil în viață pe bărbat, care era întins pe spate, cu o expresie senină pe chip.

Cei trei medici prezenți – fiul, ginerele și un musafir – au adus oxigen și alte echipamente din clinică, făcând tot ce au putut pentru a-l reanima pe doctorul Fujii. Au chemat pe unul

dintre cei mai buni medici pe care-i cunoșteau, profesorul Myanishi de la Universitatea din Hiroshima, care a întrebat din capul locului:

— A fost o tentativă de sinucidere?

Familia nu credea asta. Nu puteau însă face absolut nimic până pe 4 ianuarie, fiindcă totul era închis în Hiroshima pentru vacanța de trei zile cu ocazia Anului Nou, iar serviciile spitalelor erau reduse la minimum. Doctorul Fujii nu și-a recăpătat cunoștința, totuși semnele lui vitale nu păreau critice. Pe 4 ianuarie, a sosit o ambulanță. Când paramedicii l-au coborât cu targa de la etaj, bărbatul s-a mișcat. Începând să se trezească, a crezut, se pare, că era salvat, cumva, după explozia bombei atomice.

— Cine sunteți? i-a întrebat pe paramedici. Sunteți soldați?

În spitalul universitar, doctorul Fujii a început să-și revină. Pe 15 ianuarie, când a început competiția anuală de sumo, a cerut să-i fie adus televizorul pe care-l cumpărase din America și a stat în capul oaselor în pat, privind meciurile. Putea să mănânce singur, deși avea unele probleme cu mânuirea bețișoarelor. A cerut o sticlă de sake.

De acum, toți din familie se liniștiseră. Pe 25 ianuarie, însă, a avut pe neașteptate o diaree apoasă și cu sânge, s-a deshidratat și a leșinat.

În următorii unsprezece ani, doctorul Fujii a fost o „legumă”. A rămas în spital doi ani și jumătate și a fost hrănit prin perfuzii, după care a fost dus acasă, unde a fost îngrijit de soție și de o servitoare devotată, care l-au hrănit, i-au schimbat scutecele, i-au făcut baie, l-au masat și i-au administrat medicamente pentru infecția urinară de care s-a îmbolnăvit. Uneori părea să răspundă la glasuri, iar uneori părea să indice, vag, reacții de plăcere sau neplăcere.

Pe 11 ianuarie 1973, la ora 22, Shigeyuki l-a dus la căpătâiul lui pe fiul său Masatsugu, cel care se urcase pe scară pentru a-și striga bunicul în ziua accidentului, acum în vârstă de șaisprezece ani și elev la școala pregătitoare pentru medicină. El dorea ca băiatul să-și vadă bunicul prin ochii unui viitor medic. Masatsugu i-a ascultat respirația și bătăile inimii și i-a măsurat tensiunea arterială, după care a fost de părere că avea o stare stabilă, iar Shigeyuki a aprobat diagnosticul.

În dimineața următoare, Shigeyuki a primit un telefon de la mama lui, care s-a plâns că tatăl lui arăta ciudat. Când a sosit Shigeyuki, doctorul Fujii era mort.

Văduva s-a opus unei autopsii, însă Shigeyuki era de altă părere și a recurs la un șiretlic. A dus corpul la un crematoriu, l-a scos peste noapte și l-a transportat la Comisia Victimelor Bombei Atomice, condusă de americani, care se afla în estul orașului, pe vârful unui deal. După încheierea autopsiei, Shigeyuki s-a dus să citească raportul. Când a văzut organele tatălui său distribuite în containere, el a trăit sentimentul acut și straniu al unei ultime întâlniri și a exclamat:

— Iată-te, *Oto-chan* – tăticule.

Creierul tatălui său se atrofiase, intestinul mare era lărgit, iar în ficat exista o tumoare canceroasă de mărimea unei mingi de ping-pong.

Doctorul Fujii a fost incinerat și înhumat pe domeniul templului „Noaptea lotusului”, aparținând sectei budiste Jodo Shinshu, în apropiere de locuința familiei lui maternă din Nagatsuka.

* * *

POVESTEA ACESTUI HIBAKUSHA a avut un sfârșit trist. Familia lui s-a certat pentru averea rămasă și mama l-a acționat în judecată pe unul dintre fii.

KIYOSHI TANIMOTO

DUPĂ UN AN de la explozia bombei atomice, locuitorii Hiroshimei au început să reocupe terenurile acoperite de dărâmături pe care se ridicaseră cândva casele lor. Mulți și-au construit colibe grosolane din lemn, cu acoperișuri înjghebate din țigle recuperate din ruine. Nu exista curent electric pentru a-și lumina bojdeucile și, în fiecare seară, spre amurg, singuratici, derutați și deziluzionați, ei se adunau într-un spațiu deschis de lângă gara Yokogawa, pentru a târgui de pe piața neagră și a se consola reciproc. În zona aceea mășăluiau în fiecare seară Kiyoshi Tanimoto și alți patru pastori protestanți, însoțiți de un trompetist și un toboșar, care cântau gălăgios „Tot înainte, ostași creștini”. Pe rând, pastorii se urcau pe o ladă din lemn și predicau. Întrucât nu existau cine știe ce oportunități de a se distra, în jurul lor se strângea întotdeauna destulă lume, care includea până și fete *panpan*, cum ajunseseră să fie numite prostituatele care se ocupau de soldații americani. Furia multor hibakusha, îndreptată mai întâi împotriva americanilor care aruncaseră bomba, țintea acum, mai subtil, propriul lor guvern, întrucât implicase țara într-o agresiune pripită și sortită eșecului. Predicatorii susțineau că era inutil să acuze guvernul, și că speranța poporului japonez era să se căiască pentru trecutul păcătos și să-și pună nădejdea în Dumnezeu. „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă. Nu vă îngrijiți de ziua de mâine, căci ziua de mâine se va îngriji de ale sale. Ajunge zilei răutatea ei.”

Fiindcă nu avea o biserică în care să-i atragă pe eventualii convertiți, Kiyoshi Tanimoto a înțeles, în scurt timp, inutilitatea eforturilor lui evanghelice. Părți din structura de beton armat a bisericii sale cu turle gotice din oraș rămăseseră în

picioare, motiv pentru care și-a întors acum atenția spre găsierea unor modalități prin care s-o reconstruiască. Nu avea niciun ban. Clădirea fusese asigurată pentru o sută cincizeci de mii de yen (pe atunci mai puțin de cinci sute de dolari), însă fondurile băncii fuseseră înghețate de ocupanți. Aflând că pentru unele tipuri de reconstrucții erau alocate materiale militare, el a obținut de la conducerea prefecturii bonuri de rechiziție a „materialelor de conversie” și a început să vâneze lucruri pe care le putea utiliza sau vinde. În perioada aceea de hoție la scară mare și resentimente față de armata japoneză, fuseseră jefuite multe depozite de materiale. În cele din urmă, Kiyoshi Tanimoto a găsit o magazie de vopseluri pe insula Kamagari. Ocupanții americani făcuseră dezastru acolo. Pentru că nu știuseră să citească etichetele scrise în japoneză, găuriseră cutii și le răsturnaseră, pentru a le examina conținutul. Pastorul a făcut rost de o ambarcațiune și a dus cutii pe țărm, unde a reușit să facă troc cu firma Toda Construction Company, căpătând în locul lor țigle pentru acoperișul bisericii. Încet, de-a lungul lunilor, el și câțiva enoriași loiali au lucrat dulgheria pentru clădire cu propriile lor mâini, dar nu au dispus de fonduri pentru a face prea multe.

* * *

Pe 1 iulie 1946, înainte de prima comemorare a exploziei bombei de la Hiroshima, Statele Unite au testat o bombă atomică în atolul Bikini. Pe 17 mai 1948, americanii au anunțat încheierea cu succes a altui test nuclear.

* * *

ÎN CORESPONDENȚA purtată cu un fost coleg de la Universitatea Emory, reverendul Marvin Green, actualmente pastor al bisericii Park din Weehawken, statul New Jersey,

Kiyoshi Tanimoto i-a povestit despre dificultățile cu care se confrunta în restaurarea bisericii sale. Green a aranjat cu Consiliul Metodist al Misiunilor să-l invite pe Tanimoto în Statele Unite pentru a strânge fonduri; în octombrie 1948, Tanimoto și-a lăsat acasă familia și s-a îmbarcat spre San Francisco la bordul navei americane *U.S.S. Gordon*.

În timpul voiajului, i-a venit o idee ambițioasă. Avea să-și petreacă viața militând pentru pace. Era din ce în ce mai convins că memoria colectivă a hibakusha va însemna o forță puternică pentru pace în lume, și că în Hiroshima ar fi trebuit să existe un centru unde evenimentele determinate de explozia bombei să fie subiectele unor studii internaționale care să găsească modalități de asigurare că armele atomice nu vor mai fi utilizate niciodată. După ce a ajuns în Statele Unite, fără să se fi gândit să se consulte cu primarul Shinzo Hamai sau cu orice altă persoană din Hiroshima, el a întocmit ciorna unui memorandum care schița ideea respectivă.

A locuit ca oaspete în demisolul casei parohiale din Weehawken a reverendului Marvin Green, care, înregimentând ajutorul unor voluntari, i-a devenit manager și promotor. Dintr-un anuar, a compilat o listă a tuturor bisericilor din țară care aveau peste două sute de membri sau bugete de peste douăzeci de mii de dolari și a expediat sute de pliante scrise de mână, care-l invitau pe Kiyoshi Tanimoto să țină prelegeri. A alcătuit după aceea itinerare și a pornit la drum cu o prelegere pregătită din timp: „Credința care s-a înălțat din cenușă”. La toate bisericile se făceau și colecte.

În timpul călătoriilor pentru prelegeri, cât și între acestea, Tanimoto a început să-și expedieze memorandumul privind centrul pentru pace unor persoane pe care le considera influente. Într-o vizită făcută la New York, a fost dus de un prieten japonez s-o cunoască pe Pearl Buck în biroul editurii

soțului ei. Scriitoarea i-a citit memorandumul, iar Tanimoto și-a explicat intențiile. Ea s-a declarat impresionată de propunere, dar se simțea prea bătrână și prea ocupată ca să-l ajute. Știa însă persoana potrivită pentru a o face: Norman Cousins, editorul revistei *The Saturday Review of Literature*. Dacă domnul Tanimoto își trimitea memorandumul domnului Cousins, ea avea să vorbească cu acesta.

La scurt timp după aceea, pe când ținea prelegeri într-o zonă rurală din vecinătatea Atlantei, preotul a primit un telefon de la Cousins, care i-a mărturisit că fusese profund mișcat de memorandum și dorea să-l întrebe dacă îl putea publica în *Saturday Review*, ca editorial.

Pe 5 martie 1949, memorandumul a apărut în revistă sub titlul „Ideea Hiroshimei”; o idee pe care, afirma nota introductivă a lui Cousins, „editorii o susțin cu entuziasm și căreia i se vor asocia”:

Treziți din stupoarea ce a urmat bombardării atomice a orașului lor pe 6 august 1945, locuitorii Hiroshimei știu că au făcut parte dintr-un experiment de laborator, care a dovedit teza străveche a pacifcătorilor. Aproape unanim, ei și-au acceptat ca o responsabilitate obligatorie misiunea de a ajuta împiedicarea de viitoare distrugeri similare, oriunde în lume...

Locuitorii Hiroshimei... doresc cu toată sinceritatea ca evenimentele trăite de ei să poată reprezenta o contribuție permanentă la cauza păcii mondiale. În acest scop, propunem înființarea unui Centru Mondial al Păcii, internațional și non-partizan, care să slujească drept laborator de cercetare și planificare pentru promovarea păcii în toată lumea...

De fapt, cu o unică excepție, locuitorii Hiroshimei nu aveau deloc habar de propunerea lui Kiyoshi Tanimoto (iar acum a lui Norman Cousins). Ei conștientizau totuși în mod acut rolul special pe care orașul era destinat să-l joace în memoria lumii. Pe 6 august, a patra comemorare a exploziei bombei atomice, Dieta națională a promulgat o lege care desemna Hiroshima „Oraș memorial al păcii” și a fost făcut public designul final al parcului comemorativ realizat de marele arhitect japonez Kenzo Tange. În amintirea celor dispăruți, în mijlocul parcului urma să se ridice un cenotaf solemn în formă de *haniwa* (arcadă din lut găsită în morminte preistorice din Japonia). O mulțime impresionantă s-a strâns la Ceremonia Anuală a Memorialului Păcii. În acest timp, Tanimoto era în turneu prin bisericile americane.

La câteva zile de la comemorare, Norman Cousins a vizitat Hiroshima. Ideea lui Kiyoshi Tanimoto fusese înlocuită în mintea lui de altă idee, personală: de a-i înmâna președintelui Truman, care ordonase aruncarea bombei, o petiție internațională de susținere a grupării United World Federalists („Federaliștii lumii unite”), care pleda pentru un guvern planetar. În scurt timp, în oraș au fost strânse 107 854 de semnături. După ce a vizitat un orfelinat, Cousins s-a întors în SUA cu altă idee: „adopția morală” a orfanilor din Hiroshima de către americani, care urmau să le trimită ajutoare financiare. Semnături pentru petiția World Federalists se strângeau și în Statele Unite, iar Cousins l-a încântat pe Tanimoto, care până atunci știuse foarte puține despre organizație, invitându-l să facă parte din delegația care urma să-i prezinte petiția președintelui Truman.

Din păcate, Harry Truman a refuzat să-i primească pe petiționari și să accepte documentul lor.

* * *

Pe 23 septembrie 1949, Radio Moscova a anunțat că Uniunea Sovietică construise o bombă atomică.

* * *

PÂNĂ LA SFÂRȘITUL anului, Kiyoshi Tanimoto vizitase 256 de localități din 31 de state și strânsese cam zece mii de dolari pentru biserica sa. Înainte de a se întoarce acasă, Marvin Green a menționat întâmplător că intenționa să renunțe la vechiul lui Cadillac verde. Prietenul său l-a rugat atunci să-l doneze bisericii din Hiroshima și, prin intermediul unei cunoștințe japoneze din domeniul expedițiilor, Tanimoto a aranjat transportarea fără taxe a automobilului în Japonia.

Întors acasă la începutul anului 1950, Tanimoto le-a telefonat primarului Hamai și guvernatorului prefecturii, Tsunei Kusunose, solicitându-le sprijinul oficial pentru ideea sa privind un centru dedicat păcii. Cei doi l-au refuzat. Printr-un cod al presei și alte măsuri, generalul Douglas MacArthur, comandantul suprem al forțelor de ocupație, interzisese răspândirea sau susținerea oricăror materiale privind consecințele bombardamentelor efectuate asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki – inclusiv „consecința” unei dorințe pentru pace – și, în mod evident, oficialitățile au considerat că centrul propus de Tanimoto putea crea necazuri guvernelor locale. Tanimoto a perseverat, apelând la sprijinul unor cetățeni de vază, care, după ce Norman Cousins a înființat în New York o Fundație a Centrului Păcii Hiroshima în vederea strângerii de fonduri americane, au înființat centrul în Hiroshima, având ca bază biserica lui Tanimoto. La început, centrul n-a găsit multe de făcut. (Abia ulterior, după ce în parc fuseseră construite Muzeul Memorial al Păcii și Sala Memorială a Păcii, iar în oraș începuseră să fie organizate conferințe internaționale

anuale, animate – și uneori turbulente – pe subiecte de pace, au fost recunoscute, cel puțin de către unii locuitori ai Hiroshimei, primele inițiative ale lui Kiyoshi Tanimoto care au generat astfel de evenimente, ca și curajul lui de a ignora restricțiile impuse de MacArthur.)

Cadillacul a sosit, iar fericitul pastor s-a hotărât să facă o plimbare, dar, pe când suia pantele de la Hijiyama, în estul orașului, a fost oprit de un polițist și arestat pentru conducere fără permis. Printr-o întâmplare, el începuse să slujească în calitate de capelan al Academiei de Poliție și superiorii secției în care a fost adus l-au văzut, au izbucnit în râs și l-au lăsat să plece.

* * *

ÎN VARA anului 1950, Cousins l-a invitat pe Tanimoto să revină în Statele Unite pentru al doilea turneu de prelegeri, ca să strângă bani pentru World Federalists, pentru adopțiile morale și pentru centrul păcii, iar la sfârșitul lunii august pastorul a pornit din nou la drum. Ca și înainte, Marvin Green a pus totul la punct. De data aceasta, Tanimoto a vizitat 201 localități din 24 de state, pe parcursul a opt luni. Momentul de vârf al turneului (și posibil al întregii lui vieți) a fost o vizită la Washington, aranjată de Cousins, unde, pe 5 februarie 1951, după ce a luat prânzul împreună cu membrii Comitetului pentru Afaceri Externe al Camerei Reprezentanților din Congres, el a rostit rugăciunea de deschidere pentru sesiunea de după-amiază a Senatului:

Tatăl nostru care ești în ceruri, Îți mulțumim pentru binecuvântarea pe care ai dat-o Americii, îngăduindu-i să clădească în acest ultim deceniu cea mai măreață civilizație din istoria omenirii.... Îți mulțumim, Doamne, că Japoniei i s-a îngăduit să se

numere printre norocoșii destinatari ai generozității americane. Îți mulțumim Ție că poporului nostru i-a fost acordat darul libertății, îngăduindu-i-se să se ridice din cenușile ruinei și să renască.... Dumnezeu să-i binecuvânteze pe toți membrii acestui Senat!

A. Willis Robertson, senatorul de Virginia, s-a ridicat și s-a declarat „uluit, dar în același timp mișcat” că un om „pe care am încercat să-l ucidem cu o bombă atomică s-a adresat Senatului și, preamărind același Dumnezeu pe care-L slăvim noi, I-a mulțumit pentru măreața moștenire spirituală a Americii și apoi L-a rugat să-i binecuvânteze pe toți membrii Senatului”.

* * *

CU O ZI înainte ca bomba atomică să fie aruncată asupra Hiroshimei, edili orașului, temându-se de raiduri cu bombe incendiare, mobilizaseră sute de eleve să ajute la demolarea de case și curățirea unor coridoare de foc. Ele s-au aflat sub cerul liber în momentul exploziei, și puține au supraviețuit. Dintre supraviețuitoare, multe au suferit arsuri grave și ulterior au avut cicatrice cheloide hidoase pe fețe, brațe și mâini. La o lună după întoarcerea din a doua lui călătorie în SUA, Tanimoto a început, ca proiect al centrului pentru pace, un curs biblic pentru o duzină dintre aceste fete – Societatea Fetelor Cheloide, cum le-a numit el. A cumpărat trei mașini de cusut și a pus fetele să lucreze într-un atelier de croitorie la etajul altui proiect de-al său: un cămin pentru văduve de război. A solicitat municipalității fonduri pentru operații de chirurgie plastică a Fetelor Cheloide, dar a fost refuzat. S-a adresat atunci Comisiei Victimelor Bombei Atomice, care fusese înființată pentru a studia efectele ulterioare ale radiațiilor bombei – efecte pe care aceia care luaseră decizia aruncării bombei nu reușiseră să le

prevadă. CVBA i-a reamintit că se ocupa de cercetări, nu de tratamente. (Din acest motiv, CVBA a fost profund disprețuită de hibakusha, care spuneau că americanii îi priveau ca pe niște cobai de laborator.)

În Hiroshima, a sosit în vizită Shizue Masugi din Tokio, care dusesse o viață extrem de neconformistă pentru o japoneză din epoca respectivă. De profesie jurnalistă, măritată și divorțată din tinerețe, ea fusese ulterior amanta a doi romancieri faimoși, pentru ca mult după aceea să se mărite din nou. Scrisese nuvele despre iubirile amare și singurătățile amare ale femeilor, iar acum avea o rubrică editorială pentru femei părăsite în dragoste, în marele cotidian *Yomiuri Shimbun* din Tokio. Avea să se convertească la catolicism înaintea morții, dar a cerut să fie înmormântată în templul Tokeiji, un centru Zen întemeiat în anul 1285 de un călugăr care le compătimea pe femeile cu soți cruzi și care decretase că orice asemenea femeie care se refugia în templul lui și devenea călugăriță se putea considera divorțată. În drum spre Hiroshima, ea l-a întrebat pe Kiyoshi Tanimoto care ar fi fost prioritatea pentru femeile hibakusha. El a propus chirurgia plastică pentru Fetele Cheloide. Shizue Masugi a început în *Yomiuri* o campanie pentru strângerea de fonduri și, în scurt timp, nouă fete au fost duse la Tokio pentru a fi operate. Ulterior, alte douăsprezece au fost duse la Osaka. Spre marea lor întristare, ziarele le-au numit *Genbaku Otome*, o expresie care a fost tradusă în engleză, literal, ca „Fecioarele bombei atomice”.

* * *

În octombrie 1952, Marea Britanie a efectuat primul test al unei bombe atomice, iar Statele Unite au efectuat primul test al unei bombe cu hidrogen. În august 1953, Uniunea Sovietică a testat de asemenea bomba cu hidrogen.

* * *

OPERAȚIILE ESTETICE din Tokio și Osaka n-au fost pe de-a întregul încununate de succes și, într-o vizită făcută la Hiroshima, Marvin Green, prietenul lui Kiyoshi Tanimoto, s-a întrebat dacă n-ar fi fost posibil ca unele fete să fie duse în America, unde tehnicile de chirurgie plastică erau mai avansate. În septembrie 1953, Norman Cousins a sosit în Hiroshima împreună cu soția lui pentru a aduce fonduri de adopție morală. Tanimoto le-a prezentat câteva fete, cărora le-a vorbit despre ideea lui Marvin Green. Fetele au fost încântate.

După plecarea lor, în biroul primarului a avut loc o ședință neplăcută la care s-a discutat repartizarea fondurilor de adopție morală. Cousins adusese 1 500 de dolari, dar s-a dovedit că 200 de dolari erau destinați pentru șase orfani nominalizați în mod explicit, 65 de dolari fuseseră alocați Fecioarelor, iar 119 dolari fuseseră cheltuiți de Tanimoto în magazinul Fukuya, pentru serviete pe care Norman Cousins să le dăruiască directorilor a șase orfelinate. În felul acesta mai rămâneau 1 165 de dolari, adică numai doi dolari și șaptezeci de cenți pentru fiecare dintre cei 410 orfani. Oficialitățile municipale, care considerau că ele conduceau proiectul, au fost furioase în privința sumelor scăzute de Tanimoto. Într-un reportaj de la ședința respectivă, ziarul *Chugoku Shimbun* din Hiroshima a scris: „Rev. Tanimoto a răspuns: «În această privință, am urmat instrucțiunile domnului Cousins, nu propriile mele dorințe».”

În ultima vreme, Tanimoto se învățase cu criticile. Îndelungatele lui absențe din biserică pentru călătorii în SUA îi aduseseră porecla de „pastorul bombei atomice”. Medicii din Hiroshima doriseră să știe de ce Fecioarele nu erau operate în orașul lor. Și de ce numai fete? De ce nu și băieți? Unii considerau că vedeau prea des în ziare numele reverendului

Tanimoto. Cadillacul enorm nu fusese privit cu ochi buni, deși în scurt timp s-a dovedit o rablă și a trebuit dus la fier vechi.

* * *

Pe 1 martie 1954, ambarcațiunea Lucky Dragon No. 5 a fost împrăscată cu precipitații radioactive provenite de la un test american desfășurat în atolul Bikini.

* * *

NORMAN COUSINS a plecat la New York pentru a susține ideea Fecioarelor, iar la sfârșitul anului 1954, doctorul Arthur Barsky, șeful secției de chirurgie plastică din spitalele Mount Sinai și Beth Israel, și doctorul William Hitzig, internist la Mount Sinai și medicul personal al lui Cousins, au sosit în Hiroshima pentru a alege dintre Fecioare pe cele cu șanse mari de a fi ajutate de chirurgia estetică. Dintre numeroasele fete desfigurate din oraș, doar patruzeci și trei s-au prezentat pentru examinare. Medicii au ales douăzeci și cinci.

Pe 5 mai 1955, Kiyoshi Tanimoto a decolat cu fetele de pe aeroportul Iwakuni într-un avion militar de transport al Statelor Unite. În vreme ce Fecioarele erau instalate la familiile din New York care aveau să le găzduiască, pastorul a fost purtat pe Coasta de Vest, pentru un nou turneu de strângere de fonduri. Printre alte escale de pe itinerarul lui s-a numărat cea din seara de miercuri 11 mai, din studiourile NBC din Los Angeles, unde, îi dăduse Cousins de înțeles, urma să i se ia un interviu pentru televiziunea locală, care ar fi fost util proiectului.

În seara aceea, oarecum derutat, domnul Tanimoto a fost instalat în fața proiectoarelor și a camerelor TV într-un decor similar unui living. Un gentleman american, pe care abia îl întâlnise și care i se prezentase ca fiind Ralph Edwards, a

zâmbit larg și, întorcându-se către obiectivele camerelor de luat vederi, a rostit, adresându-se unui număr estimat de patruzeci de milioane de americani care-l urmăreau în serile de miercuri:

— Bună seara, doamnelor și domnilor, și bine ați venit la „Aceasta este viața ta”! Ticăitul pe care-l auziți pe fundal este un ceas care numără secunde până la ora opt și cincisprezece minute dimineața, în ziua de 6 august 1945. Iar alături de mine se află un domn a cărui viață a fost schimbată de ultimul ticăit al acelui ceas, când a ajuns la opt și un sfert. Bună seara, domnule. Vreți să ne spuneți cum vă numiți?

— Kiyoshi Tanimoto.

— Care este ocupația dumneavoastră?

— Sunt preot.

— Și unde locuiți?

— În Hiroshima, Japonia.

— Unde vă găseați pe 6 august 1945, la ora opt și un sfert dimineața?

Tanimoto n-a avut ocazia să răspundă. Ticăitul a devenit tot mai tare, după care au bubuit talgerele.

— Aceasta este Hiroshima, a spus Edwards în timp ce pe ecranele telespectatorilor creștea un nor-ciupercă, și, în secunda aceea fatidică din ziua de 6 august 1945, a luat naștere un nou concept de viață și moarte. Iar subiectul principal din seara aceasta – dumneavoastră, domnule reverend Tanimoto! – a fost o parte din conceptul acela, o parte care nu bănuia absolut nimic... Domnule reverend, ne vom apleca asupra firului vieții dumneavoastră după un minut, timp în care crainicul nostru Bob Warren le va transmite un mesaj cu totul special fetelor din public.

Ceasul funest al catastrofei, neauzit acum, a ticăit alte șaizeci de secunde, în timp ce Bob Warren a încercat să înlătore oja Hazel Bishop de pe unghiile unei blonde; un efort complet

lipsit de succes, deși recursese la un burete din plasă de sârmă, cu care reușise în trecut să curețe rugina de pe o tigaie.

Kiyoshi Tanimoto era total nepregătit pentru ceea ce a urmat. A stat locului, nemișcat, transpirat și mut, în timp ce viața i-a fost trecută în revistă în stilul caracteristic al faimoasei emisiuni. Pe sub o arcadă, în platou a apărut domnișoara Bertha Sparkey, misionara metodistă vârstnică, cea care, în tinerețea lui, îl învățase despre Hristos. A sosit după aceea prietenul său, Marvin Green, cu o glumă despre viața în școala de religie. Apoi Edwards a indicat în rândul spectatorilor din platou câțiva enoriași pe care Tanimoto îi avusese imediat după hirotonisire, în timpul unei scurte perioade petrecute în Biserica Independentă Japonezo-Americană din Hollywood.

A urmat după aceea momentul de șoc. Pe platou a intrat un american înalt și corpulent, pe care Edwards l-a prezentat ca fiind căpitanul Robert Lewis, copilotul bombardierului *Enola Gay* care îndeplinise misiunea bombardării Hiroshimei. Cu glas tremurător, Lewis a povestit despre zborul acela. Tanimoto a stat în scaun, cu chipul împietrit. La un moment dat, Lewis s-a întrerupt, a închis ochii și s-a frecat pe frunte, și patruzeci de milioane de telespectatori din toată țara au crezut că plângea. (Nu era așa. Consumase alcool înainte de emisiune. După ani de zile, Marvin Green i-a destăinuit tânărului jurnalist Rodney Barker, care scria o carte despre Fecioare, că Lewis îi speriasse pe producătorii emisiunii, deoarece nu apăruse după-amiază la repetiția tuturor participanților, mai puțin a lui Tanimoto. Se părea că se așteptase să primească un cec frumușel pentru prezența la emisiune, iar când aflase că nu va fi așa, începuse să cutureiere barurile. Green a mai declarat că el îl găsisse pe copilot la timp pentru a-i turna cafea pe gât înainte să înceapă transmisia.)

— Ați scris ceva în jurnalul dumneavoastră la momentul acela? a întrebat Edwards.

— Am scris „Dumnezeule, ce am făcut?”, a răspuns Lewis.

Pe platou a apărut după aceea Chisa Tanimoto, cu pași nesiguri deoarece era îmbrăcată în ceva ce nu purta niciodată acasă: un chimonou. În Hiroshima i se acordaseră două zile ca să-și facă bagajele – împreună cu cei patru copii ai lor – și să ajungă la Los Angeles, unde fuseseră închiși într-un hotel și izolați strict de soțul și tatăl lor. Pentru prima dată de când începuse emisiunea, fața lui Tanimoto s-a schimbat – în surprindere; părea să nu mai știe ce înseamnă plăcerea. Au fost apoi prezentate două Fecioare, Toyoko Minowa și Tadako Emori, sub formă de siluete îndărătul unui ecran translucid, iar Edwards a apelat la telespectatori pentru donații în folosul operațiilor Fecioarelor. În cele din urmă, cei patru copii ai lui Tanimoto – fiica Koko, care fusese prunc în momentul exploziei bombei atomice, acum în vârstă de zece ani, fiul Ken de șapte ani, fiica Jun de patru ani și fiul Shin de doi ani – au apărut în fugă și au sărit în brațele tatălui lor.

* * *

TELEGRAMĂ
STRICT SECRET

DE LA: TOKIO

CĂTRE: SECRETARUL DE STAT

12 MAI 1955

AMBASADA SUA ÎMPĂRTĂȘEȘTE ÎNGRIJORAREA WASHINGTONULUI CĂ PROIECTUL FETELE DIN HIROSHIMA VA GENERA PUBLICITATE NEFAVORABILĂ....

TANIMOTO ESTE PRIVIT AICI CA UN VÂNĂTOR DE PUBLICITATE. POATE ÎNCERCA SĂ PROFITE DE

CĂLĂTORIE PENTRU A STRÂNGE FONDURI PENTRU CENTRUL MEMORIAL DE PACE HIROSHIMA, PROIECTUL LUI FAVORIT. NU CREDEM CĂ ESTE COMUNIST SAU CĂ ARE SIMPATII COMUNISTE, DAR POATE DEVENI LESNE SURSA UNEI PUBLICITĂȚI DĂUNĂTOARE....

Prin servietă diplomatică:

SECRET

Reverendul Tanimoto este văzut ca un individ cu vederi anticomuniste și probabil sincer în eforturile lui de a le ajuta pe fete... Cu toate acestea, în dorința de a-și amplifica prestigiul și propria importanță, el poate, în mod ignorant, inocent sau deliberat, să urmeze o linie de stânga....

RALPH J. BLAKE

CONSUL GENERAL SUA, KOBE

ÎNTORCÂNDU-SE PE Coasta de Est după emisiune, Robert Lewis, care demisionase din Air Force și lucra ca manager de personal la fabrica de bomboane newyorkeză Henry Heide, a fost convocat la Pentagon, unde a căpătat o muștruluală zdravănă din partea Departamentului Apărării.

* * *

FAMILIA TANIMOTO a rămas în Statele Unite pentru restul turneului de prelegeri ținute de Kiyoshi, care l-a purtat prin 195 de localități, în 26 de state. Emisiunea TV a adus aproximativ cincizeci de mii de dolari, iar el a mai strâns alte zece mii de dolari prin chete și colecte. Chisa Tanimoto și copiii au petrecut o vară minunată la o casă de oaspeți de la ferma lui Pearl Buck în districtul Bucks, statul Pennsylvania.

Pe 6 august, a zecea comemorare a bombei de la Hiroshima, Tanimoto a depus o jerbă de flori la Mormântul Soldatului Necunoscut din cimitirul Arlington. În aceeași zi, în Hiroshima, departe de el, a început o autentică mișcare japoneză pentru pace, în urma furiei declanșate de incidentul *Lucky Dragon*. Cinci mii de delegați au participat la prima Conferință mondială împotriva bombelor atomice și cu hidrogen.

Familia Tanimoto s-a întors în Japonia în luna decembrie.

* * *

KIYOSHI TANIMOTO fusese aruncat din cursul liniștit al vieții într-o adevărată vâltoare. În cadrul turneelor lui americane, el etalase o energie remarcabilă pentru un hibakusha, vorbind seară de seară pe itinerariile obositoare. Realitatea era că, de câțiva ani, fusese purtat pe apele înspumate ale energiei feroce a lui Norman Cousins. Acesta îi oferise momente amănunțite, care-i hrăniseră vanitatea, dar acum preluase controlul acțiunilor pastorului. Tanimoto începuse totul în beneficiul Fecioarelor, însă descoperise că, deși banii strânși de „Aceasta este viața ta” aveau să achite cheltuielile operațiilor estetice, toate sumele pe care le colectase în acest turneu, cu excepția a o mie de dolari, aveau să fie controlate tot din New York. Cousins oculte centrul pentru pace din Hiroshima și tratase direct cu municipalitatea; Tanimoto implorase trecerea proiectului adopțiilor morale sub aripa centrului, dar rolul lui se dovedise a fi de cumpărător de serviete. Lovitura finală a sosit când cenușa Fecioarei Tomoko Nakabayashi, care murise sub anestezie în Spitalul Mount Sinai, a fost înapoiată părinților ei din Hiroshima, dar Tanimoto nici măcar n-a fost invitat la funeralii, care au fost conduse de vechiul lui prieten, părintele Kleinsorge. Iar după ce s-au întors acasă și, în mod surprinzător, s-au trezit obiectul nu doar al curiozității publice, ci și al

invidiei și disprețului, Fecioarele s-au opus inițiativelor publicitare ale lui Tanimoto de a le organiza într-un „Club Zion” și s-au îndepărtat de el.

Tanimoto nu și-a găsit rolul nici în mișcarea japoneză pentru pace, deoarece lipsise din țară în momente cruciale din dezvoltarea ei și, în plus, religia lui creștină îl făcea suspect în ochii grupărilor radicale aflate în prima linie a activității antinucleare. În timpul ultimei sale călătorii în SUA, se înființase organizația națională Nihon Gensuikyo, Consiliul japonez împotriva bombelor atomice și cu hidrogen. A urmat apoi un val de acțiuni care au forțat Dieta să voteze îngrijirea medicală pentru hibakusha. Ca mulți hibakusha, Tanimoto a fost dezgustat de accentuarea coloraturii politice a acestor acțiuni, și s-a ținut departe de mitingurile din Parcul Păcii la următoarele comemorări.

* * *

Pe 15 mai 1957, Marea Britanie a efectuat primul test al bombei cu hidrogen, pe insula Christmas, din Oceanul Indian.

* * *

KOKO, FIICA lui Kiyoshi Tanimoto, care fusese un prunc pe 6 august 1945, se prezentase aproape anual pentru control medical la CVBA condusă de americani. În general, sănătatea ei fusese bună, deși, ca mulți hibakusha care fuseseră prunci în momentul exploziei bombei, creșterea îi fusese evident oprită. Acum, adolescentă la liceu, s-a dus din nou la control. Ca de obicei, s-a dezbrăcat într-un separeu și a îmbrăcat o cămașă de noapte albă, de spital. După ce a fost supusă mai multor analize, a fost dusă într-o încăpere puternic luminată, unde exista un podium jos; pe peretele din spatele lui era trasat un caroiaj de măsurători. Fata a stat cu spatele lipit de perete, atât de orbită

de lumini, încât nu putea să vadă dincolo de ele; a auzit glasuri discutând în japoneză și americană. Un glas i-a cerut în japoneză să-și scoată cămașa de noapte. S-a supus, și după aceea a rămas locului parcă o eternitate, cu lacrimi șiroindu-i pe obraji.

Koko a fost atât de speriată și de rănită de experiența aceea, încât n-a putut-o povesti nimănui timp de douăzeci și cinci de ani.

* * *

ÎNTR-O ZI de la sfârșitul lunii august 1959, o fetiță a fost lăsată într-un coșuleț în fața altarului bisericii lui Kiyoshi Tanimoto. Un bilet prins pe scutecul ei anunța că se numea Kanae, că se născuse pe 28 aprilie și continua: „Mă tem că n-o pot ține pentru moment. Dumnezeu s-o binecuvânteze! Puteți avea grijă de ea în locul meu?”

În vara petrecută la ferma lui Pearl Buck, copiii Tanimoto se jucaseră cu duzina de orfani, în majoritate asiatici, pe care autoarea americană îi luase sub aripa ei. Familia fusese impresionată de generozitatea scriitoarei și acum a decis să păstreze și să crească fetița care îi fusese încredințată.

* * *

Pe 13 februarie 1960, Franța a testat o armă nucleară în deșertul Sahara. Pe 16 octombrie 1964, China a efectuat primul său test nuclear, iar pe 17 iunie 1967 a detonat o bombă cu hidrogen.

* * *

KOKO A PLECAT cu tatăl ei în Statele Unite în 1968, pentru a se înscrie la Colegiul Centenar pentru Femei din Hackettstown, statul New Jersey. Tanimoto mai fusese în SUA în anii 1964-1965, când vizitase instituția unde fusese el însuși

educat, Universitatea Emory, apoi se întorsese acasă, cu un ocol prin Europa. Făcuse o altă călătorie în Statele Unite în 1966, când primise o diplomă onorifică de la Colegiul Lewis and Clark. Koko s-a transferat până la urmă la Universitatea Americană din Washington, D.C. Acolo s-a îndrăgostit de un american de origine chineză și s-a logodit cu el, dar tatăl băiatului, un medic, a pretextat că, deoarece fusese expusă bombei atomice, nu putea să aibă copii normali și a interzis căsătoria.

După întoarcerea în Japonia, Koko s-a angajat la compania de forări petroliere Odeco din Tokio. Nu a spus nimănui că era hibakusha. După multă vreme, a găsit pe cineva căruia i s-a putut destăinui: prietenul cel mai bun al prietenului ei, cu care s-a și măritat până la urmă. A avut un avort, pe care ea și familia l-au atribuit efectelor bombei. Împreună cu soțul ei, Koko a mers la CVBA pentru a-și controla cromozomii și, deși nu s-a găsit nimic anormal, au decis să nu mai încerce să aibă alt copil. După un timp au adoptat doi copii.

* * *

MIȘCAREA ANTINUCLEARĂ JAPONEZĂ a început să se scindeze la începutul anilor 1960. Gensuikyo, Consiliul japonez, a fost dominat inițial de Partidul Socialist Japonez și de Sohyo, Consiliul General al Sindicatelor. În 1960, Gensuikyo a încercat să blocheze revizuirea Tratatului de Securitate dintre SUA și Japonia, pe temeiul că încuraja renașterea militarismului în Japonia, moment în care grupuri mai conservatoare au format Kakkin Kaigi, Consiliul Național pentru Pace și împotriva Armelor Nucleare. În 1964, a urmat o scindare și mai profundă, când infiltrarea de comuniști în Gensuikyo a determinat retragerea socialiștilor și a sindicatelor, care au format Gensuikin, Congresul Japonez împotriva Bombelor Atomice și

cu Hidrogen. Pentru Tanimoto, ca și pentru majoritatea hibakusha, conflictele acestea au atins apogeul absurdității când Gensuikin a susținut că toate națiunile ar trebui să pună capăt testelor, în timp ce Gensuikyo a afirmat că Statele Unite desfășurau teste pentru a se pregăti de război, pe când Uniunea Sovietică efectua teste pentru a asigura pacea. Scindarea a persistat și, în fiecare an, cele două organizații au ținut conferințe separate pe 6 august. Pe 7 iunie 1973, Kiyoshi Tanimoto a scris în editorialul „Eseul de seară” din *Chugoku Shimbun*:

În ultimii ani, de câte ori se apropie 6 august, se aud glasuri care se lamentează că și anul acesta evenimentele comemorative vor fi organizate de o mișcare pentru pace divizată.... Sentința înscrisă pe cenotaful memorial – „Odihniți-vă în pace, pentru că greșeala nu va fi repetată” – întrupează speranța înflăcărată a rasei umane. Atracția Hiroshimei... n-are nicio legătură cu politica. Când străinii sosesc în Hiroshima, îi auzi adesea spunând: „Politicienii din toată lumea ar trebui să vină aici și să examineze problemele politice ale lumii, stând în genunchi în fața acestui cenotaf.”

* * *

Pe 18 mai 1974, India a efectuat primul său test nuclear.

* * *

ÎN PREAJMA celei de-a patruzecoa comemorări a exploziei bombei atomice, centrul pentru pace Hiroshima continua să existe nominal în casa Tanimoto. Proiectul său principal din anii 1970 fusese aranjarea de adopții de orfani și prunci japonezi abandonați, care nu avuseseră nimic de-a face cu bomba

atomică. Părinții adoptivi se găseau în Hawaii și în Statele Unite continentale. Tanimoto a mai întreprins trei călătorii pentru a ține prelegeri: în Statele Unite continentale în 1976 și 1982, și în Hawaii în 1981. În 1982, s-a retras de la amvon.

Kiyoshi Tanimoto trecuse de șaptezeci de ani. Media vârstei la hibakusha era de șaizeci și doi de ani. În 1984, *Chugoku Shimbun* a efectuat un sondaj printre hibakusha rămași în viață, și 54,3% au declarat că, în opinia lor, armele nucleare vor mai fi utilizate. Tanimoto citea în ziare că Statele Unite și Uniunea Sovietică urcau constant treptele pieptișe ale intimidării nucleare. Ca hibakusha, el și Chisa primeau alocații pentru îngrijirea sănătății, iar bărbatul avea dreptul la o pensie modestă din partea Bisericii Unite a Japoniei. Locuia într-o casuță cochetă, dotată cu aparat de radio și două televizoare, mașină de spălat, aragaz electric și frigider, și avea un automobil Mazda micuț, fabricat în Hiroshima. Mânca prea mult. Se scula în fiecare dimineață la ora 6 și se plimba o oră cu cățelul lui lănos, Chiko. Începuse să se miște mai greoi. Memoria lui, ca și a întregii lumi, devenea inconsistentă.

DESPRE AUTOR

John Hersey s-a născut în anul 1914, în Tientsin, China, unde a locuit până în 1925, când familia lui s-a întors în Statele Unite. A studiat la Yale și Cambridge, a fost o vreme secretarul scriitorului Sinclair Lewis, apoi a lucrat câțiva ani ca jurnalist. Începând cu anul 1947, s-a dedicat în principal literaturii de ficțiune. A câștigat Premiul Pulitzer, a predat două decenii la Universitatea Yale și a fost președintele Ligii Autorilor Americani și prim-secretar al Academiei Americane de Arte și Litere. John Hersey a murit în 1993.

Pe 6 august 1945, orașul Hiroshima a fost distrus de prima bombă atomică aruncată vreodată asupra unui oraș. Cartea de față, capodopera jurnalistică a lui John Hersey, povestește ce s-a întâmplat în ziua aceea.

Prezentat prin intermediul amintirilor supraviețuitorilor, documentul acesta nemuritor, intens și plin de compasiune, a devenit un clasic „care răscolește conștiința omenirii.” (*The New York Times*)

După aproape patru decenii de la publicarea acestei cărți celebre, John Hersey s-a întors în Hiroshima, căutându-i pe cei ale căror istorii le relatase. Cele aflate despre ei formează acum capitolul final, mișcător și elocvent, al cărții Hiroshima.

„Nimic din ceea ce poate fi spus despre cartea aceasta nu egalează ceea ce spune cartea însăși. Ea vorbește pentru sine și, într-un chip de neuitat, pentru omenire”.

– *The New York Times*

„Una dintre marile cărți clasice despre război.”

– *New Republic*

ISBN:978-606-8653-06-8

Distribuție la:

tel./fax: 021.222.83.80

e-mail: carte@meteorpress.ro

www.meteorpress.ro